

Glasgow Bildirgesi

Güçlü Avrupa İçin Güçlü Üniversiteler

ÖNSÖZ

Glasgow Bildirgesi, üç Glasgow üniversitesi tarafından 31 Mart ve 2 Nisan 2005 tarihleri arasında gerçekleştirilen üçüncü AÜB Yüksek Eğitim Kurumları Kongresi sırasında yer alan tartışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. AÜB Konseyi tarafından 15 Nisan 2005 tarihinde resmen kabul edilmiştir. Kırk yedi ülkeden altı yüzden fazla yüksek eğitim temsilcisi hem kendi geleceklerini, hem de Avrupa Bilgi toplumuna katkılarını tartışmak amacıyla Glasgow'da bulunmaktaydı.

Bildirge, AÜB'nin Bergen'de 19-20 Mayıs tarihlerinde, Bologna Sürecinin bundan sonraki aşamalarını tartışmak üzere yapılacak Eğitim Bakanları toplantısına sunacağı mesajın temelini teşkil etmekte ve aynı zamanda yüksek eğitim topluluğunun önümüzdeki yıllarda izleyeceği yolları da ortaya koymaktadır. Komisyon Başkanı José Manuel Barroso'nun Glasgow'da vurguladığı gibi, kamu yetkilileri ve üniversiteler arasındaki yüksek düzey politika diyalogunun esasını teşkil etmekte ve Avrupa üniversitelerinin geleceklerini, Başkan Barroso'nun sözleriyle, "Avrupa'nın tartışmasız en önemli önceliklerinden biri olarak," garanti etmek amacıyla ortaklarımızla çalışmaya hazır olduğumuz gerçeğinin üstüne basmaktadır.

Bildirge, üniversitelerin reformları gerçekleştirmek taahhütünü ve küresel rekabet ve toplumsal birlik güçlüklerine sorumlulukla yaklaşabilmek amacıyla farklı misyonlar ve profiller geliştirme gereğinin önemini altını çizmektedir. Hükümetlere, reformları uygulayabilmeleri amacıyla Avrupa üniversitelerine ihtiyaç duydukları bağımsızlığı (hukuksal, yönetsel ya da malî) vermeleri için bir çağrı yapılmaktayken, aynı zamanda üniversiteler de, yönetimlerinin düzeltilmesi ve her seviyede önderliğin güçlenmesinin önemini de takdir etmektedirler.

AÜB, ilk defa olarak en can alıcı konulardan biri olan fonlara değinir ve açıkça der ki, üniversitelerin geleceğini, ve bunun yanında, kültürel, toplumsal ve teknolojik buluşları destekleyebilme kapasitelerini garanti etmek için yeterli parasal kaynak bir ön şarttır. Bildirge, Avrupa'nın, yüksek eğitim ve araştırma bütçeleri, geleceğe yatırım olarak görülmedikleri ve acilen arttırılmadıkları takdirde, dünyanın diğer köşelerindeki yüksek eğitim sistemleriyle rekabet edebilme umudunun olmadığı altını çizer. Kurumsal seviyede, üniversiteler, yönetim yapılarını ve önderlik yeterliklerini, verimliliklerini ve buluş kapasitelerini arttırma ve çoklu misyonlarını başarma amacıyla, düzeltme taahhüdü vermektedir.

Yeni seçilen AÜ Başkanı ve Yönetim Kurulu, önümüzdeki yıllarda bu davalarla uğraşacaklar. Ne mutlu ki Glasgow Bildirgesi'ni beş dilde yayınlayarak başladık. Bu fırsatla, Glasgow Kongresi'nin başarısına ve bu çok dildeki yayına katkıda bulunan herkese teşekkür etmek isterim.

Profesör Georg Winkler

Başkan

GÜÇLÜ AVRUPA İÇİN GÜÇLÜ ÜNİVERSİTELER

I. GİRİŞ

1. Glasgow Bildirgesi, Glasgow'da Komisyon Başkanı José Manuel Barroso'nun çağrısında belirttiği gibi, Avrupa üniversitelerinin geleceğini, Avrupa'nın en önemli önceliklerinden biri olarak garanti etmek amacıyla, üniversiteler -kelimenin en geniş anlamıyla- ve kamu yetkilileri arasında yüksek düzeyde kurulacak daimi politika diyalogunun esasını teşkil etmektedir.
2. Glasgow Bildirgesi, üniversitelerin, Avrupa'yı küresel ortamda önemli bir oyuncu konumuna getirmelerini garantileyecek katkılarda bulunabilmeleri için gerekli eylemleri belirtir. Bu Eylem Programı AÜB'nin 2001de Salamanca'da ve 2003te Graz'ta yaptığı çalışmaların devamıdır.
3. Avrupa'nın, Avrupa bilgi toplumunu şekillendirmekte geniş katılım ve hayat boyu öğrenim taahhütleri, ve öğretim, öğrenim, araştırma ve yenileme faaliyetlerindeki kalite ve mükemmelliği öne sürmeleri sayesinde ana rol oyuncularını olacak güçlü ve yaratıcı üniversitelere ihtiyacı vardır.
4. Bu ancak kendi gelişmelerini tesbit etmeye ve toplumsal, kültürel ve ekonomik sağlığa yöresel, millî , Avrupa ve küresel çaplarda katkıda bulunmaya yetkin özgüvenli kurumlar tarafından başarılacaktır.
5. Üniversiteler, verimliliklerini ve buluş kapasitelerini arttırma ve çoklu misyonlarını başarma amacıyla, yönetim yapılarını ve önderlik yeterliklerini düzeltme taahhüdü vermektedir.

II. GÜÇLÜ KURUMLARIN MİSYON VE DEĞERLERİ

6. Üniversitelerin çoklu misyonları arasında bilginin yaratılması, korunması, değerlendirilmesi, yayılması ve bilgidan faydalanılması bulunur. Güçlü üniversitelerin, topluma katkılarının altını çizen güçlü akademik ve toplumsal değerlere ihtiyacı vardır. Üniversiteler ekonomik büyüme ve yüksek eğitim ve araştırmanın etik boyutlarının toplumsal köklere bağlanmalarına ortak taahhütte bulunmaktadır.
7. Üniversiteler küresel rekabet ve toplumsal birlik güçlüklerine, erişim ve toplumsal birlik taahhütlerini saklı tutarak, sorumlulukla yaklaşabilmek amacıyla farklı misyonlar ve profiller geliştirmektedir. Çeşitlenme ve artan rekabet, kurum içi ortak kalite taahhüdü esasıyla dengelenmektedir.
8. Kurum içi işbirliği Avrupa üniversitelerinin sembolü olmuştur; bu, küreselleşmekteki rekabet ortamında giderek daha da önem kazanmaktadır. Üniversiteler, Avrupa bütünleşmesinin, ortak ilgiler esasında güçlenmiş uluslararası işbirliği ile birlikte gitmesi gereğinin bilincindedir.
9. Üniversiteler toplum ile beraber çalışmaya açıktır. Etkili iletişim ancak kurumsal bağımsızlık ve misyon çeşitliliği sayesinde kurulabilir.

III. POLİTİKA ÇERÇEVESİ-YÜKSEK EĞİTİM VE ARAŞTIRMADAN BİLGİ TOPLUMUNA

10. Üniversiteler Bologna reformlarının uygulanmasıyla Lizbon Programı'nın araştırma ve buluş hedeflerine ulaşılmasının arasındaki koparılamaz bağı göstermişlerdir. Bu iki politika programı, her ikisinin de uzun vadede başarılı olabilmesi için, acilen beraberce incelenmelidir.

11. Bu araştırma ve yüksek eğitim programının ortak olduklarının anlaşılması, hükümetlerin üniversiteler ele alındığındaki rollerinin yeniden düşünülmesini ima eder. Hükümetler güven ve güçlendirmeyi vurgulamalı, yüksek eğitim sektörünü desteklemek ve yönlendirmek amacıyla teşvik sağlamalı ve düzenleyiciden ziyade denetleyici bir rol oynamalıdır.

12. Lizbon hedeflerine ulaşmada eğitim, buluş ve araştırmaya yapılacak yatırımın önemi ve üniversitelerin bu alandaki merkezi rolleri, üniversite ve millî yetkililer arasındaki politika tartışmalarının hem hükümetlerin tamamı, hem de tek tek bakanlar seviyesinde yapılması gereğini ortaya koyar.

IV. BOLOGNA SÜRECİNE ORTASINDAN 2010A KADAR ODAKLANMAK

13. Hukuksal çerçeve neredeyse tam olarak yerine oturtulduğu için, Bologna reformları artık yüksek eğitim kurumlarına yeniden odaklanmaktadır. Üniversiteler, uygulamayı önümüzdeki beş yıl içinde sürdürme konusundaki sorumluluklarını seve seve üstlenmekte ve hükümetleri, uzun vadede sürekliliğin temini için, sürecin zaman alacağını ve malî ve insan kaynaklarına gerek duyulduğunu kabullenmeye teşvik etmektedirler.

14. Üniversiteler yenilikçi öğretim metodlarını devreye koymayı, ve müfredatı, işverenlerle diyalogla yeniden yönlendirmeyi ve akademik ve profesyonel eğitim, hayat boyu eğitim ve daha önce öğrenilenlerin tanınması konularında uğraşmayı taahhüt ederler. Hükümetler, üniversitelere, üzerinde uzlaşılan reformları yapabilmeleri için gerekli bağımsızlığı vermeye davet edilirler.

15. İlk dönem kalifikasyonlarının kabulünü kolaylaştırmak amacıyla, hükümetler kamu sektörü meslek yollarını yeniden düzenlemekte başı çekmelidir.

16. Üniversiteler öğrenci merkezli öğrenme, müfredat tasarımına öğrenme sonuçlarını katma, ECTS'i uygulama ve modülerizasyonun esnek kabulünü temin etmeyi taahhüt eder. Hükümetler millî ve Avrupa bazındaki kalifikasyon çerçevelerini geliştirme gayretlerine üniversiteleri dahil etmelidirler. Bu çerçeveler, kurumsal yenilikçiliği teşvik edebilmek amacıyla yeterli derecede geniş ve saydam olmalı, yeterli derecede geliştirilebilmeleri için zaman tanınmalı ve ortak bir terminolojide mutabık kalınmalıdır.

17. Bologna Süreci'nin odak noktasını değiştirirken, üniversiteler, toplumsal boyuta kökten bir taahhüt olarak öncelik vermeyi, az temsil edilen grupların ulaşım ve imkânlarını arttırmayı ve desteklemeyi, ve yüksek eğitim sistemlerindeki eşitsizliği yok edecek eylemleri gerçekleştirmek amacıyla politikayı bilgilendirmeyi hedef alan araştırmaları yüklenirler. Hükümetlere bu politikaları uygulamaya hukuksal engelleri kaldırma çağrısı yapılır.

18. Her dönemdeki öğrenci, akademik ve yönetici kadronun hareketliliğini teşvik etmek can alıcı bir noktadır. AÜB, en acil ihtiyaçlı öğrencilere yönelik Avrupa çapında fon sistemlerinin gerekliliğini savunur. Üniversiteler halen mevcut ağlar ve işbirliği sistemlerinin sunduğu fırsatlardan yararlanmalıdır. Hükümetler kısıtlayıcı vizeler ve -sosyal sigorta ve bilhassa emeklilik düzenlemelerinden kaynaklanan- öğrenci ve kadro değişimini kısıtlayan staj ve çalışma kurallarını çözmeye teşvik edilmelidir. Akademik takvimlerin zamanaşısından eşgüdümü meselesine cevap bulunmalıdır.

19. Bu taahhütleri karşılayabilmeleri amacıyla, üniversiteler, öğrencilerin bu süreç içine tam ortak olarak dahil edilmelerinin öneminin altını çizer ve bu ortaklığı gelecekte daha da güçlendirmeye gayret edeceklerini bildirirler.

20. Üniversiteler Avrupa boyutunu bir çok şekilde (örneğin, müfredat kıyaslaması, Avrupa sistemleri dahilinde ortak lisanslar geliştirilmesi ve kültürler ve diller arası yeteneklerin zenginleştirilmesi gibi) güçlendirecektir. Üniversiteler hükümetlere, ortak lisans geliştirilmesine halen mevcut son engellerin kaldırılması ve okul seviyesinden başlayarak, uygun dil politikalarının oturtulması çağrısı yaparlar.

EUA, Brussels, 15 April 2005

V. ARAŞTIRMA VE BULUŞLARI ZENGİNLEŞTİRME

21. Üniversiteler, toplumun giderek büyüyen bilimsel ve teknolojik bilgi ve anlayış ihtiyacını göz önünde tutarak, her seviyedeki öğrencilere geniş araştırma ağırlıklı eğitim sağlama sorumluluklarını yüklenirler.

22. Üniversiteler, kaynakları optimal şekilde kullanarak ve kurumsal araştırma stratejileri geliştirerek araştırma ve buluşları zenginleştirme sorumluluklarını kullanmalıdırlar. Farklı profilleri, değişik ortaklarla çalışarak, araştırma ve buluş sürecinde giderek daha etkin olmalarını temin eder.

23. Üniversiteler kalite ve mükemmelliğin zenginleştirilmesi amacıyla bir Avrupa Araştırma Konseyi (AAK) kurulmasını kuvvetle destekler ve millî hükümetleri ve Avrupa Konseyi'ni, Yedinci Çerçeve Programı dahilinde bu konseyi çabucak kurmaya davet ederler. Birçok Avrupa ülkesinde tesbit edilen iyi uygulamaları takiben ve Altıncı Çerçeve Programı içinde, hükümetler açılma ve millî fonların koordine edilmesi gereğinden haberdar olmalıdır.

24. Üniversiteler, araştırma üniversitelerinin güçlendirilmesi ve bütün üniversitelerde araştırma bazlı fon temini arasında bir gerilim olduğunu kabul ederler. Hükümetler, üniversitelerin, buluşları ilerletmek ağındaki hayati rollerini tanımaya ve yerel seviyede gerekli malî desteği sağlayarak bu süreci güçlendirmeye davet edilirler.

VI. ARAŞTIRMA EĞİTİMİ VE ARAŞTIRMACI KARIYERLERİ

25. Doktora programlarının tasarlanış şekli, aşağıdaki hususları garanti etmelidir: Her ne kadar doktora programlarının ana unsuru bilginin araştırma yoluyla genişlemesi olarak kalacaksa da, doktora eğitimi, akademik kariyerlerden daha geniş olan iş pazarının gereklerine, araştırma yeterliliği ve aktarılabilir yeteneklerin geliştirilmesi sayesinde, karşılık verecek düzeye gelecektir; doktora programları, üç ya da dört yıllık çalışmaya eşdeğer olacaktır; ortak uluslararası doktora programları güçlendirilecektir ve doktora adayları, hem öğrenci, hem de erken dönem araştırmacı kabul edilecek ve buna uygun hakları olacaktır.

26. Üniversiteler, "Avrupa Araştırmacı Yasası / Araştırmacıların İşe Alımı Kuralları"nın yürürlüğe girmesini memnuniyetle karşılarlar ve Avrupa dahilinde araştırma kariyerlerinin zenginleştirilmesindeki ve en azından "beyin göçünü" önlemekteki can alıcı rollerini bir kere daha vurgularlar.

VII. GÜÇLÜ KURUMLAR İÇİN KALİTE

27. Üniversiteler sistematik kalite kültürü, bağımsızlık ve fon seviyeleri arasındaki bağlantıyı vurgularlar ve hükümetleri, Avrupa'nın üniversitelerinin genel kalitesini yükseltmek amacıyla daha geniş kapsamlı bağımsızlık ve yeterli fon seviyelerinin şart olduğunu kabul etmeye davet ederler.

28. Üniversiteler, dahili misyon ve hedeflerine uyan bir kalite kültürünü geliştirmeyi, konuşlandırmayı ve ana esas kabul etmeyi taahhüt ederler. Bu taahhüt, AÜB'nin kalite faaliyetleri yürüten kurumlarının sayısının artmasından bellidir. Üniversiteler harici kalite kontrolü süreçlerinin geçerliliği ve bu süreçlere duyulan güvenin, bütün ilgili tarafların ortaklığına (öğrenciler, üniversiteler, millî yetkililer) ve bu süreçler, hedefleri ve takiplerine dair ortak görüşlere bağlı olduğuna kanidirler.

29. Üniversiteler, bağımsızlık ve kurumsal denetleme süreçleri arasında bir denge olması gereğini savunurlar; bu denetleme süreçleri, ülkelere ve kurumlara kültürel olarak uyarlanmış ve farklı misyonları ve profillerini gözönünde tutan bir amaç yaklaşımı göstermelidir; kalite kontrolünden ziyade stratejik düzelme ve değişime odaklanmış olmalıdır ve Avrupa değerlendirme takımları sayesinde bir Avrupa boyutu geliştirmeyi amaçlamalıdır; aynı zamanda toplumla bağlılıklarını ve Bologna Süreci'nin toplumsal boyutunu da göz önünde tutmalıdır.

30. Üniversiteler, E4 dahilinde (buna ENQA, ESIB, EUA ve EURASHE dahildir), Avrupa üniversitelerinin genel kalitesini güçlendirecek denetlenme süreçlerini zenginleştirmek amacıyla diyalog ve ortaklık konularında taahhüt verirler. AÜB, kalite temini standartları ve rehberleri, bir Avrupa kalite temini büroları kaydı ve Avrupa Kayıt Komitesi kurulması dahil olmak üzere Bergen ENQA raporunu destekler.

VIII. GÜÇLÜ KURUMLAR İÇİN FİNANSMAN

31. Avrupa üniversiteleri yeterli finansmana sahip değildir ve bundan dolayı diğer sistemlerle, o sistemlerin sahip oldukları finansmana sahip olmadıkça, rekabet edebilmeleri beklenemez. Halen AB ülkeleri, ABD'ye kıyasla GSMHlarının yarısını üniversitelere harcamaktadır. Bir yandan Avrupa Lizbon hedeflerini yüksek tutmuşken, diğer yandan araştırma ve yüksek eğitim konularında kamu fonları, en iyimser bakışla, yerinde saymaktadır. Üniversiteler, zayıflayan kamu desteğinin, demokrasiyi idame ettirme rollerini ve kültürel, toplumsal ve teknolojik buluşları ilerletmek kapasitelerini erittiğine kanidirlir. Hükümetler, kurumların kalitelerini idame ettirme ve yükseltmelerine uygun finansman temin etmelidirler.

32. Üniversiteler finansman kaynaklarını çeşitlendirmek çabasıındadırlar. Bileşik kamu/özel fon modellerini araştırmaya ve AÜB dahilinde ve ilgili bütün taraflarla, sistemli ve somut veri bazında tartışmalara girmeyi taahhüt ederler. Bir bütün olarak ekonomik sarf modelleri geliştireceklerdir ve hükümetleri, buna uygun fon ayırmaya davet ederler.

33. Denetim ve saydamlık adına, üniversiteler iyi uygulama sistemlerini araştırmayı ve önderliklerini pekiştirmeyi ve profesyonel yönetimlerini güçlendirmeyi taahhüt ederler.

IX. SONUÇ

34. Üniversiteler, Bilgi Avrupası'ndaki rolleri hakkındaki stratejik tartışmayı şekillendirmeye niyetlidirler. Üniversiteler hükümetleri, yüksek eğitim ve araştırma bütçelerini, geleceğe yatırım olarak görmeye davet ederler. Üniversiteler Glasgow'da Avrupa'nın en yüksek politik seviyesinde başlayan diyalogu memnuniyetle karşılarken, güçlü bir Avrupa'nın güçlü üniversitelere ihtiyaç duyduğu mesajını iletirler.

AÜB, Brüksel, 15 Nisan 2005

AÜB, Avrupa çapında kırk beş ülkenin üniversitelerinin ve millî rektörler konferanslarının temsilci kuruluşudur. AÜB'nin misyonu, üyelerinin farklılıkları ve dayanışmanın önemini bilerek, Avrupa seviyesinde tutarlı bir eğitim ve araştırma sistemini ilerletmektir. AÜB'nin hedefleri, projeler ve üyelerine verdiği hizmetlerle kurumsal yönetim ve önderliği güçlendirmek ve yüksek eğitim ve araştırmada hem Avrupa dahilinde, hem de Avrupa ve dünya arasında ortaklığı ilerletmektir.

European University Association asbl
Rue d'Egmont 13
1000 Brussels, Belgium
Telefon +32 2 230 55 44
Fax +32 2 230 57 51
www.eua.be